

Մ աշտոցի Ա րձագանգ

Հայաստանեայց Եկեղեցույ Սուրբ Յակոբ Կիրակնօրեայ Դպրոցի ամսաթերթ

Ապրիլ 2010 (ԺԷ տարի թիւ 8)

www.sourphagop.org/mashdots

Այս թիւով...

Փոխան Խմբագրականի՝
Թախոր գերեզման, լեցուն կեանք Էջ 2

Ապրիլ ամսուան բացատրական
բառարան: Էջ 3-5

Աշխարհամատրան կամ
Կանաչ Կիրակի,
Կարմիր Կիրակի,
Կարմրաներկ Հակիրթ,
Ինչպէ՛ս ծագում առած է Տաղաւար
բառը,
Մեծագոյն Տաղաւարը,
Աւագ Հինգշաբթի,
Աւագ Ուրբաթ,
Աւագ Ծաբաթ

Ծաղկազարդը՝ Անթիլիասի Մայրավանքին
մէջ Էջ 6

Յիսուսի խաչելութիւնը եւ յարութիւնը
Էջ 7-8

Վերջին Ընթրիք Էջ 9

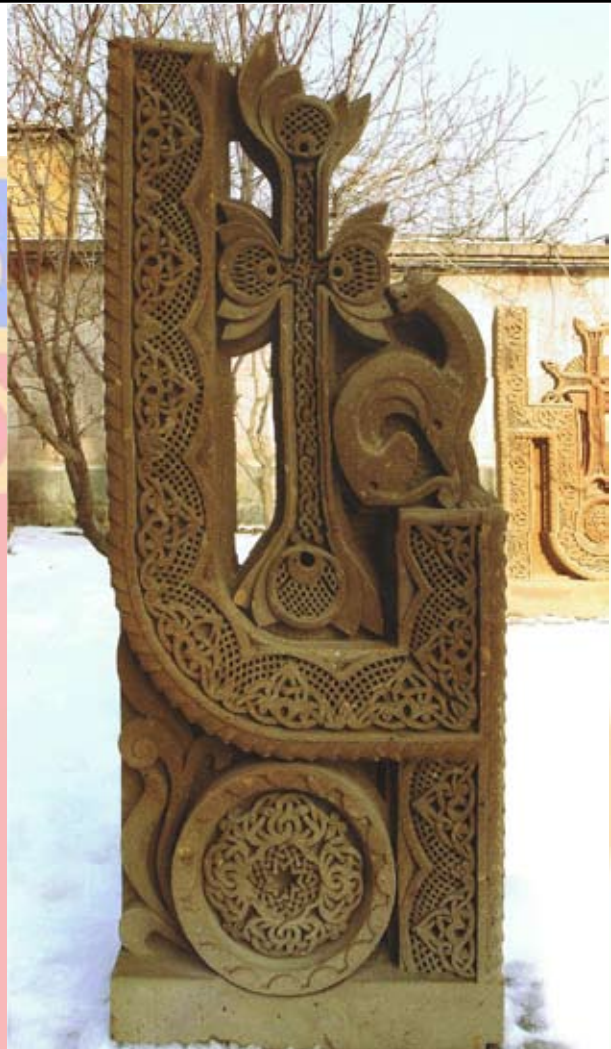
Եկեղեցական բառարան: Էջ 10

Ս ար կ ա լ ա գ , Վ ար դ ա պ ե տ ,
Տօնացոյց, Ր ենական

Եզակի գիրեր: Էջ 11

Ո՛րն է ճիշդ պատասխանը: Էջ 12-15

Ապրիլ 24, 1915 - 2010 Էջ 16



Կ...Կեանք
(յախտեցական)

Խաչքարի հեղինակ՝
Ժողովրդական վարպետ,
ՌՈՒԲԵՆ ՆԱԼԲԱՆԴՅԱՆ

Ամսուան Համարը

«Ե՛ս եմ յարութիւնը եւ կեանքը: Ան որ
ինձի կը հաւատայ, թէպէտեւ մեռնի պիտի
ապրի»:

Յովհաննէս 11.25

Հաւատք

Կրօն

Եկեղեցի

Լեզու

Մշակույթ

www.sourphagop.org

www.sourphagop.org/mashdots

director@sourphagop.org

Փոխան Խմբագրականի՝

Թափուր գերեզման, լեցուն կեանք

Հատուած Մեծի Տանն Կիլիկիոյ ապա Ամենայն Հայոց Գարեգին կաթողիկոսի
«Ես յաղթեցի աշխարհի...» Յարութիւն եւ Հայութիւն գիրքէն

Քրիստոսի յարութեան հիմնական դասը այս է- ՃՇՄԱՐՏՈՒԹԻՒՆԸ ՄԻՇՏ ՊԻՏԻ ՅԱՂԹԱՆԱԿԷ: Վայ անոր որ կը մոռնայ այս աստուածահաստատ իրողութիւնը: Այս դասը մեր ժողովուրդը սորվեցաւ առաջին իսկ օրէն, Առաքեալներու բերաններէն, Սուրբ Գրիգոր Լուսաւորչի լուսաճաճանչ շրթներէն, Մեսրոպ Մաշտոցի հոգեճառագայթ գիրերէն, չարը խոցող Վարդանի նիզակէն, հայագործ ճարտարապետական կոթողներէն, գունագեղ մագաղաթեայ ձեռագիրներէն, նրբարուեստ խաչքարերէն, աղօթամրմունջ ու յաւերժախօս վանքերէն, քրիստոսազգեստ եւ քրիստոնէատիպ հայ սուրբերէն ու մահն իրենց արեամբ նուաճող Նահատակներէն ու Մարտիրոսներէն:

Եւ այդ դասը ան չմոռցաւ երբեք հազարամեայ իր պատմութեան ընթացքին, մինչեւ անաւորագոյն այն օրը երբ իր գոյութիւնը ծանր, մահացու հարցականի տակ դրուեցաւ Համաշխարհային Առաջին Պատերազմի ընթացքին հայութեան դէմ մեր դարաւոր թշնամիին կողմէ փորձուած ցեղասպանութեան հարուածին տակ: Գերեզման բացուեցաւ իր ուրբերուն առջեւ: Շատ անհատներ ծառի բունէն ինկող ճիւղերու պէս ինկան այդ համայնակուլ գերեզմանին մէջ: Բայց գերեզմանը մնաց միշտ թափուր... որովհետեւ հոգին, համայնական անձնաւորութիւնը, ազգն ու եկեղեցին մերժեցին իջնել գերեզման: Քրիստոս ինք դուրս եկած էր գերեզմանէն եւ հոշակած էր անժխտելի իրողութիւնը թէ՛ ճշմարտութիւնը, բարութիւնը, արդարութիւնը, հաւատքը, յոյսը, սէրը չեն կրնար թաղուիլ:...

Մենք գերեզման չեղանք: հակառակ անոր որ մեր ողջ երկիրը մարդիկ ուզեցին գերեզմանի վերածել, մենք մնացինք անգերեզմանելի, որովհետեւ մեր կեանքը այնքան լեցուն էր յարուցեալ Քրիստոսով, որ չէր կարելի զայն պարսկակէլ հողի ընթերթին մէջ: Գերեզմանը մեզի համար մնաց միշտ թափուր որովհետեւ կեանքը մեզի համար եղաւ միշտ լեցուն:

Եւ այդ դասը այսօր ալ մենք չենք մոռցած: Թէ՛ մայր հայրենիքի մէջ, թէ՛ սփիւքի անձայրածիր տարածքին վրայ, մենք կանգ որպէս վկաներ՝ յարութեան ճշմարտութեան: Մեր մաքառումը վասն լինելութեան, մեր վերածնունդը վասն ստեղծագործութեան, մեր յուսափառ մարտնչումը վասն ապագայի պայծառութեան, շէնութեան եւ արդար իրաւունքներու ձեռքբերման ու մեր աստուածատուր պարտաւորութիւններու լաւագոյնս կատարման՝ անհա՛ այս բոլորը խօսուն նշաններն են մեր հաւատքին Քրիստոսի յարութեան եւ անոր ներշնչած զօրութեան վրայ: Գոհութի՛ն Աստուծոյ որ իր շնորհին ներգործութեամբը հաղորդ ըրաւ մեզ հոգեկան անկորնչելի արժէքներուն անմահացնող գաղտնի զօրութեան, որ ինքնին կը ճառագայթէ Քրիստոսի յարութեան արեգակէն: Հայ նոր սերունդի առո՛ղջ ընձիւղներ կեանքով լեցուն նոր շատրուանումներ յարութեան աղբիւրէն՝ բացուած Հայ կեանքին մէջ:...

Թող մարդիկ մեզ փնտոեն մեռելներուն մէջ. բայց պատմութիւնը թող ըսէ, ապագան թող վկայէ.

«Զի՞ խնդրէք զկենդանին ընդ մեռեալս. Չէ՛ աստ, այլ յարեալ»

Յարութեան տօնը վերանորոգումի հրաշակերպող հոսանքի մը պէտք է վերածուի մեր ողջ գիտակցութեան մէջ, որպէսզի կարենանք ազգովին ըսել՝, եւ ըսել անկեղծօրէն.

ՕՐՀՆԵԱՂ Է ՅԱՐՈՒԹԻՒՆՆ ՔՐԻՍՏՈՍԻ

«Մաշտոցի Արձագանգ»
Հայաստանեայց Եկեղեցւոյ Սուրբ Յակոբ Կիրակնօրեայ Դպրոցի ամսաթերթ
Հայաստանեայց Եկեղեցւոյ Սուրբ Յակոբ Կիրակնօրեայ Դպրոցի կամաւոր խմբակը
Թամար Գիզիրեան, Վերժին Գիւպթանճեան, Յասմիկ Նաճարեան, Գարու Մանուկեան,
Շողիկ Նաճարեան, Յասմիկ Գանաճեան, Շաղիկ Պոյաճեան, Թորոս Պապիկեան

Ապրիլ ամսուան բացատրական տօնացոյց

- Եշ. 1 Աւագ Հինգշաբթի, Ոտնլուայ, Վերջին ընթրիք, Խաւարում
- Ուր. 2 Աւագ Ուրբաթ, կարգ խաչելութեան եւ թաղման
- Շբթ. 3 Աւագ Շաբաթ, Ծրագալոյց Ս. Զատիկի
- Կիր. 4 ՍՈՒՐԲ ԶԱՏԻԿ Յիշատակ Յարութեան մեր Տիրոջ Յիսուս Քրիստոսի
- Բշ. 5 Յիշատակ Մեռելոց
- Շբթ. 10 Յիշատակ գլխատման Ս. Յովհաննէս Մկրտիչի
- Կիր. 11 Նոր Կիրակի կամ Կրկնազատիկ
- Կիր. 18 Աշխարհամատրան կամ Կանաչ Կիրակի
- Շբթ. 24 95 Ամեակ Յեղասպանութեան
- Կիր. 25 Կարմիր Կիրակի

Աշխարհամատրան կամ Կանաչ Կիրակի

Կանաչ Կիրակի անունը կը տրուի Զատնուայ Երրորդ Կիրակիին, որ Զատիկէն 14 օր ետք կը հանդիպի եւ Զատիկին հետ 35 օրուան շարժականութիւն ունի:

Աշխարհամատրուն բառը կը գործածուի իբր աշխարհաժողով, բազմութեան յատկացեալ եկեղեցի, եւ այս անունը տրուած է Սիոնի Վերնատան ուր Քրիստոս վերջին զատկական ընթրիքը կատարեց եւ Ս. Հաղորդութեան խորհուրդը հաստատեց, եւ ուր սովորութիւն ըրին առաքեալները հաւաքուիլ Քրիստոսի համբարձումէն ետք: Այս տեղը հաւանաբար Յովհաննէս Մարկոսի տունն էր՝ ուր աղօթքի կը ժողվուէին նոր հաւատացեալները: Հայոց եկեղեցոյն յատուկ է եկեղեցոյ անուամբ տօներ կատարել. ասոնց գլխաւորն է Աշխարհամատրանը՝ այսինքն Վերնատան քրիստոնէութեան առաջին եկեղեցին ըլլալուն յիշատակը, որ բոլոր քրիստոնէայ եկեղեցիներուն նախատիպն էր եւ եկեղեցոյ նուիրականութեան նշանակը: Աշխարհամատրան օրը Կանաչ Կիրակի ալ կը կոչուի:

Կարմիր Կիրակի

Այսպէս կը կոչուի յինանց չորրորդ Կիրակին, որ Զատիկէն 21 օր ետքը կու գայ եւ Զատիկին պէս 35 օր շարժականութիւն ունի: Այս անունը բնաւ եկեղեցական ծագում կամ նշանակութիւն չունի, այլ Կանաչ Կիրակի անունին նման գարնանային եղանակէն առնուած ժողովրդական կոչում մըն է, որովհետեւ դաշտերը կանաչնալէն ետքը նախ եւ առաջ կարմիր կակաչներով կը զարդարուին:

Կարմրաներկ Հակիթ

Ըստ Գրիգոր Տաթևացիի, հակիթը կը ներկայացնէ ամբողջ աշխարհը «Կեղեր՝ երկինքը, Մաշկը՝ օդը, Ճերմկուցը՝ ջուրը, իսկ Դեղնուցը՝ երկիրը»: Կարմրաներկ Հակիթը Քրիստոսի արիւնով մաքրուած աշխարհն է:

Ինչպէ՞ս ծագում առած է Տաղաւար բառը

Տաղաւար կը կոչուին հայ եկեղեցւոյ հինգ մեծ տօները որոնք են Աստուածայայտնութիւն, Սուրբ Յարութիւն, Այլակերպութիւն, Վերափոխում Ս. Աստուածածնի, Խաչվերաց:

«Տաղաւար»ը բառացի կը նշանակէ թերեւ, փոխադրուելիք վրան, շարժական շինուածք՝ ցուցադրութիւններու նպատակով. կամ՝ վաճառքին յատուկ մասնաբաժին՝ տօնավաճառներու մէջ:

Հին դարերուն, յիշեալ հինգ տօները տօնակատարուած են բազմամարդ, խուռներամ պայմաններու մէջ. շինականներ պահանջք զգացած են առիթն օգտագործելու եւ իրենց ունեցածները- մրգեղէն, ընդեղէն, ձեռագործ- փոխանակել ա՛յլ պահանջներով: Առ այդ, զանազան գիւղեր ստեղծած են տաղաւարներ եւ կատարած փոխանակումներ ուրիշներու հետ:

Այսպիսի սովորութիւնը մեծ տօներուն, տաղաւարո՛վ տօներուն, մեծի ու տաղաւարի գաղափարները ժամանակի ընթացքին զուգորդուելով ստեղծած են փոխաբերական իմաստ եւ նոյնացուցած են տաղաւարն ու մեծը կրօնական յիշեալ տօներու իմացումին եւ կոչումին մէջ:

Մեծագոյն Տաղաւարը

Հայաստանեայց եկեղեցին հաստատած է հինգ մեծ տօներ որոնք կը կոչուին Տաղաւար: Անոնցմէ մեծագոյնը եւ ամենէն նշանակելին է Սուրբ Յարութեան տօնը՝ Մեծ Զատիկը:

Սուրբ Զատիկը մէկ օրուան տեւողութեամբ յիշատակուող Տօն մը չէ: Ամբողջ շաբաթ մը կը կանխէ այս տաղաւարը, նախամուտի, նախապատրաստական շաբաթ մը, ամենէն սուրբ, ամենէն մեծ ամենէն բարի շաբաթ մը՝ Աւագ շաբաթը:

Աւագ շաբաթը կը սկսի Ծաղկազարդին յաջորդող Երկուշաբթին ու անոր օրերէն իւրաքանչիւրը իր կարգին կը ստանայ «աւագ» անականը: Աւագ Երկուշաբթին, Երեքշաբթին եւ Չորեքշաբթին յատուկ ծիսակատարութիւններ չեն վերագրուիր: Անոնց ընթացքին ընթերցուող Աւետարանի յատուածները կը խօսին Յիսուսի Երուսաղէմ մտնելուն եւ փրկչական յարութեան մասին:

Աւագ շաբթուան առաջին յատկանշական արարողութիւնը կը կատարուի աւագ Հինգշաբթի, Վերջին ընթրիքի յիշատակով որ սկիզբը եղաւ Սուրբ Հաղորդութեան խորհուրդի հաստատութեան: Կէսօրէ ետք, կը կատարուի ոտնլուայ նմանողութեամբ Քրիստոսի կատարած խոնարհութեան արարքին: Նոյն Գիշերը Խաւարման Երեկոյ է:

Աւագ Ուրբաթ օր Խաչելութեան եւ թաղման կարգ կը կատարուի: Աւագ Ծաբաթ Ծրագալոյց է, իսկ երեկոյեան Քրիստոսի Յարութիւնը: Պահքը վերջ կ'առնէ եւ հաւատացեալներ, եկեղեցւոյ մոմերէն կը վարէն իրենց մոմերը ու տուն վերադառնալով աւանդական ընթրիքով կը տօնէն Սուրբ Յարութիւնը: Աւագ շաբթուան լրումն է աւագ Կիրակին կամ Սուրբ Զատիկը:

Աւագ Հինգշաբթի

Վերջին ընթրիք, Սուրբ Հաղորդութեան խորհուրդի հաստատում եւ ոտնւուայ: Հինգշաբթի իրիկուն, ժամերգութեանն ետք կը կատարուի «խաւարում» կոչուող արարողութիւնը որուն ընթացքին խորանին վրայ կը վարին 12 մոմեր եւ մէկ մեծ մոմ կը դրուի անոնց կեդրոնը: Աւետարանի իւրաքանչիւր ընթերցումէ ետք կը մարուի մէկ մոմ, մինչեւ որ մնայ միայն մէջ տեղի մեծ մոմը:

Գիտէի՞ր թէ...

Խաւարումի ընթացքին մէկ առ մէկ մարուող մոմերը կը խորհրդանշեն Յիսուսի աշակերտները որոնք մէկ առ մէկ լքեցին զինք, իսկ մէջտեղի մեծ մոմը որ արարողութեան աւարտին կը մնայ վառած՝ Քրիստոսը որ մնացած էր մինակ:

Աւագ Ուրբաթ

Յիսուսի ձերբակալութեան, խաչելութեան, մահուան ու թաղումի յիշատակի օրն է: Առաւօտեան կը կատարուի ժամերգութիւն ու կը կարդացուին Աւետարանէն հատուածներ որոնք կը բովանդակեն Յիսուսի երկրային կեանքի վերջին ժամերը:

Գիտէի՞ր թէ...

Աւագ ուրբաթ օր որ աւագ շաբթուան ամենէն անելի սուրբ օրն է պատարագ չի մատուցուիր: Ինչո՞ւ: Որովհետեւ այդ օր Յիսուս ի՛նք «պատարագուեցաւ»՝ այսինքն զոհուեցաւ խաչին վրայ, որպէս կենդանի զոհ:



Վերջին Ընթրիք՝ Յովնաթանեան

Աւագ Ծաբաթ
Դժոխքի աներում եւ Ծրագալոցի պատարագի օր: Այդ երեկոյ եկեղեցոյ վառած մոմերէն կը վառուին բազմաթիւ մոմեր եւ հաւատացեալներ այդ մոմին լոյսը կը բերեն իրենց տուները իբրեւ խորհրդանիշ Յիսուսի յարութեան ուրախ անտիսին: Այդ երեկոյ վերջ կը գտնէ նաեւ Մեծ Պահիքը:



Մինաս՝ 1450



Սարգիս Պիծակ 1336

Ծաղկազարդը՝ Անթիլիասի Մայրավանքին մէջ

Կիրակի 28 Մարտ
2010-ին, Յիսուսի
Երուսաղէմ մուտքի
տօնին՝ Ծաղկազարդի
օրը, հազարաւոր հայ
մանուկներ իրենց
ծնողներուն հետ
խումբերամ բազմութեամբ
լեցուցած էին Անթիլիասի
Մայրավանքը:
Անթիլիասի մէջ
մատուցուած
Մուրբ եւ անմահ
պատարագի ընթացքին,
կազմուեցաւ յատուկ
թափօր մանուկներու



մասնակցութեամբ, որ դուրս եկաւ Մայրավանքի հիւսիսային դարպասէն, ու ծովեզերեայ
մայրուղիէն ամբողջ Կաթողիկոսարանին շրջանը ընելով, վանքի մայր դարպասէն
վերստին ներս մտաւ:

Ս. պատարագը մատուցեց Գերշ. Տ. Նորայր Եպս. Աշրգեան: Ներկայ բազմահազար
ժողովուրդը ծափողոյններով դիմաւորեց Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Արամ Ա. Կաթողիկոսը, որ
Վեհարանի պատշգամբ ելլելով, իր հայրապետական պատգամը ու հայրական խօսքը
ուղղեց հայ մանուկներուն եւ անոնց ծնողներուն:

Նորին Սրբութիւնը տեսնելոյ հետաքրքրութեամբ իրեն նայող բազմաթիւ հայ մանուկները,
ըսաւ. Հայ մանուկներու աչքերուն մէջ, մեր ազգի ու եկեղեցւոյ պայծառ ապագան կը
տեսնեն: Ապա քաջալերեց ծնողները, որոնք հայու վայել գիտակցութեամբ, եկեղեցւոյ
տօներուն մասնակից կը դարձնեն իրենց զաւակները, Աստուծոյ շունչով ու քրիստոնէական
դաստիարակութեամբ մեծցնելով զանոնք: Վեհափառ Հայրապետին պատգամը հազիւ
աւարտած, հազարաւոր հայ մանուկներ մեծ ցնծութեամբ դիտեցին գոյնզգոյն փուչիկները,
որոնք Մայրավանքի շրջափակէն դէպի երկինք բարձրացան: Նոյն միջոցին նաեւ քանի
մը տասնեակ աղանիներ իրենց անմեղ թելերը թափահարելով լեցուցին Մայրավանքի
երկինքը, մանուկներու հետաքրքիր նայուածքները իրենց վրայ հրաւիրելով:

Պատգամէն ետք, Արամ Ա. Կաթողիկոս Վեհարանին մէջ ընդունեց հայ մանուկներն
ու անոնց ծնողները: Տեղի ունեցաւ աջահամբոյր: Վեհափառ Հայրապետը բոլոր
մանուկներուն նուէրներ բաշխեց, տօնական ուրախութեամբ լեցնելով անոնց սրտերը:

Նշենք, որ իր ընտրութենէն անմիջապէս ետք, Արամ Ա. Կաթողիկոս Ծաղկազարդի տօնը
հռչակած էր Հայ Մանուկներու Օր, եւ այնուհետեւ ամէն տարի յատուկ նուէրներով, Նորին
Սրբութիւնը հայրական սիրով կ'ընդունի բոլոր հայ մանուկները Վեհարանին մէջ:

Յետմիջօրէին տեղի ունեցաւ նաեւ Դոնբացէքի խորհրդալից արարողութիւնը,
հանդիսապետութեամբ Վեհափառ Հայրապետին: Քարոզեց Նորայր Եպիսկոպոս,
Քրիստոսի Երկրորդ Գալստեան պատգամը փոխանցելով ներկայ հաւատացեալներուն:
Ծաղկազարդի տօնով ու Դոնբացէքի արարողութեամբ Հայ եկեղեցին կը մտնէ Քրիստոսի
տնօրինական կեանքի վերջին շաբաթը՝ Աւագ Շաբաթը, երբ հայ հաւատացեալը իբրեւ
հոգեւոր ուխտաւոր, կը հետեւի Քրիստոսի երկրաւոր կեանքի վերջալոյսին պատահած
դէպքերուն, ու մարդու փրկագործութեան ի խնդիր Անոր կրած չարչարանքներուն, որուն
պսակումը պիտի ըլլար սակայն Յաղթական Յարութիւնը:

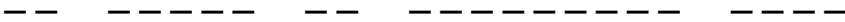
Յիսուսի խաչելութիւնը եւ յարութիւնը
Մատթէոս 27:32-66, 28:1-10

Կարդայ Մատթէոսի 27 եւ 28 գլուխները:

Գտիր հետեւեալ հարցումներուն պատասխանները էջ 8-ին վրայ, ապա անոր համապատասխան գիրը ընդօրինակէ հարցումին առջեւի գծիկին վրայ:

Գծիկներուն վրայի գիրերով կազմուած նախադասութիւնը ընդօրինակէ էջին վարը:

- Որո՞ւ ստիպեցին որ Յիսուսի խաչը շալկէ
- Ի՞նչ կը կոչուի այն վայրը ուր Յիսուսը խաչ հանեցին
- Ի՞նչ տուին որ Յիսուս խմէ
- Ի՞նչ ըրին Յիսուսի հագուստները
- Ի՞նչ ձեռով առին Յիսուսի հագուստները
- Ի՞նչ էր արձանագրութիւնը որ Յիսուսի խաչին վրայ դրին
- Յիսուսի հետ ուրիշներ ալ խաչեցի՞ն
- Ի՞նչ կ'ընէին խաչին առջեւէն անցնողները
- Որո՞նք ըսին թող հիմա խաչէն իջնէ, որպէսզի հաւատանք իրեն
- Ե՞րբ պատեց խաւարը ամբողջ երկրին վրայ
- Յիսուս բարձր ձայնով ի՞նչ աղաղակեց ժամը երեքին
- Յիսուս որո՞ւն կը կանչէ, կը կարծէին հոն գտնուողները
- Յիսուսի ի՞նչ տուին որ խմէ երբ աղաղակեց
- Յիսուս երբ հոգին ականդեց ի՞նչ պատահեցաւ տաճարին մէջ
- Յիսուս երբ հոգին ականդեց ուրիշ ի՞նչ բաներ պատահեցան
- Պահակութիւն ընող հարիւրապետը եւ զինուորները ի՞նչ ըսին
- Ո՞վ կար նաեւ Գալիլիայէն Յիսուսի հետեւած կիներուն մէջ
- Ո՞վ խնդրեց Յիսուսի մարմինը Պիղատոսէն
- Գերեզմանի մուտքին որպէս կափարիչ ի՞նչ գլորեցին
- Որո՞նք գերեզմանը հսկողութեան տակ առին, քարը կնքեցին եւ զինուորներ պահակ դրին
- Ո՞վ գլորեց գերեզմանի քարը եւ վրան նստաւ
- Որո՞նք գացին գերեզմանը տեսնելու կիրակի առտուն



Յիսուսի խաչելութիւնը եւ յարութիւնը (շար․)

Պատասխաններ՝

- Ա Սիմէոն Կիրենացիին
- ա Ասիկա է Յիսուս հրեաներուն թագաւորը
- ա Աստուած իմ Աստուած իմ ինչո՞ւ լքեցիր զիս
- ա մեծ քար մը
- ա Աստուծոյ հրեշտակը
- ե իրենց միջեւ բաժնեցին
- ե կը նախատէին զինք
- թ երկիրը շարժեցաւ եւ ժայռերը ճեղքուեցան
- ի իրապէս որ Ասիկա Աստուծոյ Որդին է
- ի Գալիլիա
- մ Լեղիով խառն գինի
- յ կէսօրին (6-րդ ժամ) մինչեւ ժամը 3 (9-րդ ժամ)
- ն Գողգոթա
- ն Յովսէփ Արիմաթիացիին
- ո քացախ
- ո վիճակ ձգելով
- ո Աւագ քահանաները եւ Փարիսեցիները
- ր Եղիան
- ր Յիսուսի
- ւ Երկու աւագակներ
- ւ Աւագ քահանաները եւ օրէնքի ուսուցիչներ
- ւ վարագոյրը պատռուեցաւ
- ւ Մարիամ Մագդաղենացիին
- ւ Մարիամ Մագդաղենացիին եւ միւս Մարիամը

--- ~~~ --- ~~~ --- ~~~ --- ~~~ --- ~~~ --- ~~~ --- ~~~ --- ~~~ --- ~~~ --- ~~~ --- ~~~ ---

Քրիստոս բոլորին համար մեռաւ, որպէսզի հաւատքով կենդանացողները այլեւս չապրին իրենք իրենց համար, այլ անոր համար՝ որ իրենց փոխարէն մեռաւ եւ յարութիւն առաւ:

Բ Կորնթացիներուն 5:25

Վերջին ընթրիք Մատթեոս 26:17-30

Գրե՛ք բառերը ճիշդ կարգով:

1 - _____

5 - _____

2 - _____

6 - _____

3 - _____

7 - _____

4 - _____



1- Յիսուս եւ իր աշակերտները Բաղարջակերաց տօնին ի՞նչ ընթրիքի հաւաքուեցան: ակտազնակ

2- Քանի՞ աշակերտներ ընթրիքի նստան Յիսուսի հետ: եւտակորս



3 - Ի՞նչ պատահեցաւ երբ Յիսուս ըսաւ որ «ձեզմէ մեկը պիտի մատնէ ինձի»: Աշակերտները վիխիք մատնուեցան:

4- Ո՞վ էր Յիսուսի մատնիչը: դւՅառ

5- Յիսուս հացը օրհնեց, կտրեց, բաժնեց աշակերտներուն ըսելով՝ Արէ՛ք կերէ՛ք ասիկա իմ մանսմրի է:



6- Գինիին բաժակը առաւ, գոհութիւն յայտնեց Աստուծոյ եւ ըսաւ «բոլորդ խմեցէք ասկէ, ասիկա իմ սնախր է»:

7- Ընթրիքէն ետք Յիսուս եւ իր աշակերտները գացին իցեեջթնալե



Եկեղեցական բառարան

Ս

ՍԱՐԿԱԻԱԳ կը նշանակէ ծառայող, սպասաւոր, կամ գործակից, օգնական: Նոր Կտակարանի մէջ տիտղոս մըն է, որ կը տրուի եկեղեցույ այն անդամներուն՝ որոնք աղքատներուն եւ հիւանդներուն ծառայելու պարտականութիւնը ունին, իբրեւ գործակից Առաքեալներուն, եւ յատուկ ձեռնադրութիւն ալ կը ստանան այդ պաշտօնին համար: «Առաքեալներուն Գործերը 6.1-6»

Ներկայիս Հայ Եկեղեցույ մէջ սարկաւազը Քահանայի անմիջական օգնականն է եւ ժողովուրդի ու քահանայի միջնորդը: **ՍԱՐԿԱԻԱԳ** կը ձեռնադրուին Դպիրի եւ կիսասարկաւագի աստիճաններ ունեցողները: Անոնց պարտականութիւնն է արարողութեան ընթացքին խնկարկել եւ կարդալ Աւետարանը, կատարել Ս. ընծաներու վերաբերումը եւ օժանդակել քահանային:

Վ

ՎԱՐԴԱՊԵՏ կը նշանակէ ուսուցիչ, վարժապետ, եւ կը գործածուէր իբրեւ պատիւի տիտղոս մը: Եբրայերէնի ՐԱԲ բառն է, որ սկզբնապէս «գլուխ, պետ» կը նշանակէր, բայց հետզհետէ դարձաւ պատուոյ տիտղոս եւ ստացաւ Տէր կամ վարդապետ իմաստը: Աւելի բարձր յարգանքի ձեւ մըն էր Ռաբբի կամ Ռաբունի կոչումը, որ կը նշանակէ «տէր իմ» կամ «վարդապետ իմ» (ուսուցիչս): Թէ՛ առաքեալներ եւ թէ՛ ժողովուրդը Յիսուսը կը կոչէին «Վարդապետ»:

Տ

ՏՕՆԱՑՈՅՑը Հայ Եկեղեցույ արարողութիւններու ժողովածուներէն է որ ստեղծուած է Ժ. դարուն: Ան ցոյց կու տայ տարուայ ընթացքին նշուող բոլոր տօներու եւ յիշատակի օրերու ստույգ ժամանակը, այդ տօներուն կատարուող Սաղմոսները, շարականները, երգերը, աղօթքները, ընթերցուող Աւետարանները, եւ այլ ընթերցուածքներ: 1774 ին Սիմէոն Երեւանցի կաթողիկոսի բարեփոխած Տօնացոյցը հայ Եկեղեցին կը կիրարկէ մինչեւ հիմա: Ասոր հիման վրայ կը պատրաստուին հայ եկեղեցական օրացոյցները:

Ռ

«ՐԵՆԱԿԱՆ լոյսով լըցեալ արիացեալն քաջն Արտակ» ով կը սկսի Ս. Ներսէս Ընորհալիի Վարդանանց Սուրբերու նուիրուած շարականին «Նորահրաշ պըսակաւոր․․» ի երրորդ համարը, որ կը թարգմանուի «Աստուածային լոյսով լեցուած արիացած Արտակը քաջ․․․»: Այս կը նշանակէ թէ Ս. Ներսէս Ընորհալին այս բառը կը գործածէ «Աստուածային» իմաստով:

Ո՞րն է ճիշդ պատասխանը Մարտ ամսուան պատասխանները

Մանկապարտեզի անկիւն
 Զատիկի, Երուսաղէմ, Յիսուս, Ովսաննա,
 Տիրոջ, Սուրբ, աւանակի

- Նախակրթարան Ա. Բ. Գ. անկիւն**
1. գ. Քառասուն մանկունք Սեբաստիոյ
 2. գ. Գալստեան
 3. դ. Ծաղկազարդ
 4. Ս. Ներսէս Ընորհալի
 5. գ. 24
 6. գ. Չորեքշաբթի
 7. Յովհաննէս
 8. Գրիգոր
 9. մարդիկ, նոյնը
 10. Հինգ

- Նախակրթարան Դ. Ե. Զ. անկիւն**
1. Երուսաղէմի, Օձնեցի, Որոտնեցի, Տաթևացի
 2. բ. Անառակին, դ. Դատաւորին, ե. Գալստեան
 3. ա. Մատթէոս

4. Սատանան
5. ա. Ծնունդին, գ. Աստուածայայտնութեան
6. Աղօթել, Պահք Բռնել, Բարիք գործել
7. Ծաղկազարդ
8. Արարատ
9. Սեբաստիա
10. Ս. Ներսէս Ընորհալի

- Երկրորդականի անկիւն**
1. Ս. Գրիգոր Տաթևացի
 2. Ս. Յովհաննէս Օձնեցի
 3. ա. Տնտեսի, բ. Դատաւորի, դ. ծաղկազարդ, ե. Ս. Զատիկ
 4. Ս. Յովհաննէս Որոտնեցիի
 5. դ. Չորեքշաբթի
 6. ա. Աղօթել, բ. Պահք բռնել, գ. Բարիք ընել
 7. Բուն Բարեկենդան
 8. Մարտ 10
 9. բ. Աղին վրայ եւ օրինուած աղը կը տրուի կենդանիին ճաշակելու
 10. Երկուշաբթի

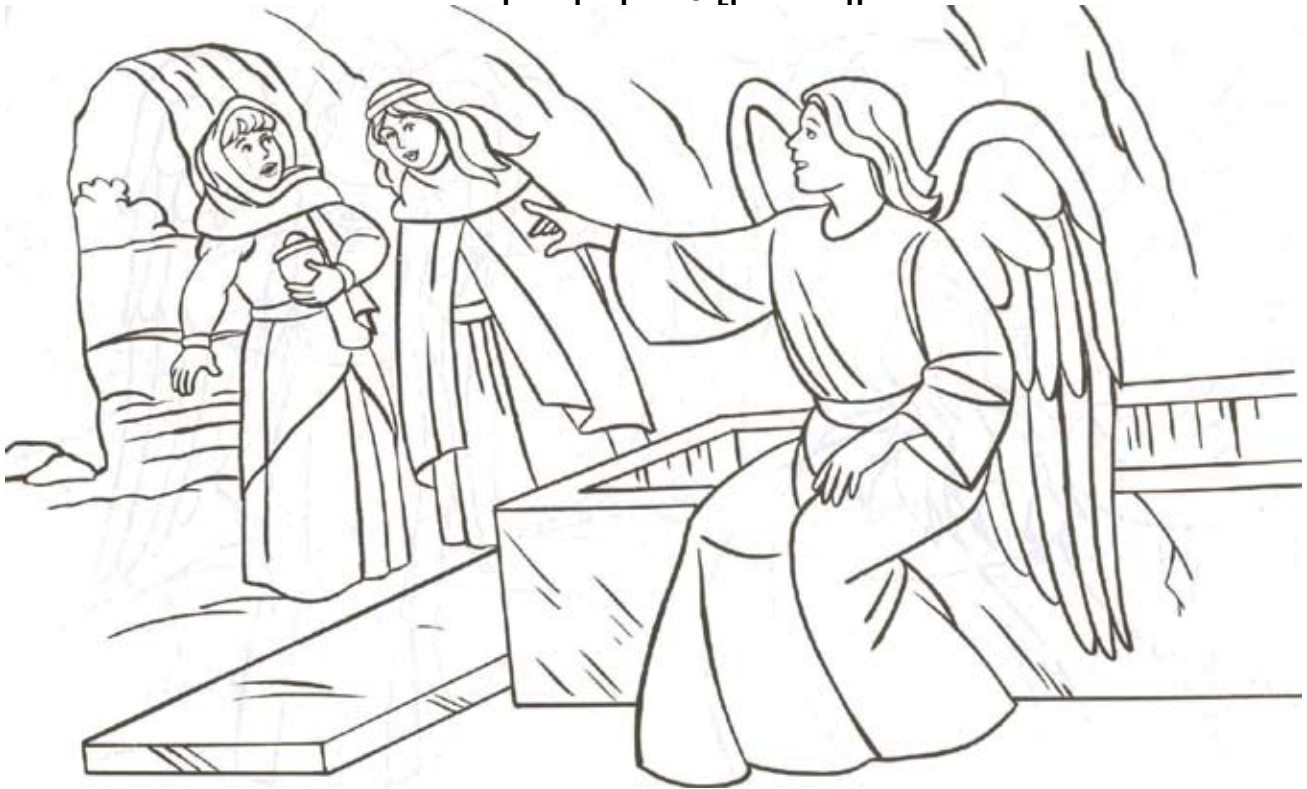
Եզակի գիրեր Հայերէն գիրերով Sudoku										ա	է			թ	բ	գ			
ա	բ	թ	դ	գ	գ	բ	է	ե	ն		ե	ը			է		բ		
է	գ	գ	բ	ե	բ	ա	թ	դ	ն						ե	ա		ը	
ե	բ	դ	է	ա	թ	բ	գ	գ	գ	դ		գ	գ				թ		
դ	է	գ	գ	բ	ե	թ	ա	բ	բ	գ			է		ը				ե
բ	գ	ա	գ	թ	է	ե	դ	բ	բ		ա				գ	ը		դ	
թ	ե	բ	ա	բ	դ	է	գ	գ	գ	թ		գ	գ						
գ	ա	է	բ	գ	բ	դ	ե	թ	թ		դ		բ			է	գ		
գ	թ	բ	ե	դ	ա	գ	բ	է	է			է	ե	ա			դ	բ	
բ	դ	ե	թ	է	գ	գ	բ	ա	ա			է	ե	ա				դ	բ

Նախորդ «Եզակի գիրեր» ուն լուծումը

Ամբողջացուր քառակուսիները գործածելով ա, բ, գ, դ, ե, զ, է, ը, թ գիրերը պայմանաւ որ միայն մէկ անգամ գործածես իւրաքանչիւր գիր իւրաքանչիւր՝

- հորիզոնական գիծի վրայ,
- ուղղահայեաց գիծի վրայ եւ
- ինեակ քառակուսիի մէջ

Ո՞րն է ճիշդ պատասխանը
Մանկապարտեզի անկիւն



Ամբողջացո՛ւր ըստ Մատթէոս **28: 1-10** ի

Կիրակին, երկրաշարժ, հրեշտակը, քարը, փնտուէք,
 յարութիւն, աշակերտներուն, Գալիլիա, տեսնէք

Շաբաթ երեկոյէն ետք, երբ ----- կը բացուէր, Մարիամ
 Մագդաղենացին եւ միւս Մարիամը գերեզմանը տեսնելու եկան:
 Յանկարծ զօրաւոր ----- մը եղաւ եւ Աստուծոյ -----
 երկինքէն իջնելով՝ գլորեց գերեզմանի մուտքին դրուած -----
 ու նստաւ անոր վրայ: Հրեշտակը կիներուն ըսաւ. «Դուք մի՛
 վախնաք. գիտեմ որ խաշուած Յիսուսը կը -----: Հոս չէ,
 որովհետեւ ----- առաւ, ինչպէս ըսած էր: Եկէք եւ
 տեսէ՛ք այն տեղը ուր դրուած էր: Անմիջապէս գացէք եւ ըսէ՛ք
 իր -----՝ թէ յարութիւն առաւ: Անհկա ձեզմէ առաջ
 ----- կը հասնի եւ հոն պիտի ----- զինք. ահա ըսի
 ձեզի:»

Ո՞րն է ճիշդ պատասխանը

Նախակրթարան Ա. Բ. եւ Գ. դասարաններու անկիւն

Անուն: _____

- 1. Յիսուս իր աշակերտներուն ոտքերը լուալով ինչի՞ դաս մը տուաւ անոնց:
 - ա. համբերութեան
 - բ. մաքրութեան
 - գ. խոնարհութեան
 - դ. ծուլութեան

- 2. Վերջին ընթրիքին Յիսուս ի՞նչ հաստատեց:
 - ա. Սուրբ հաղորդութիւնը
 - բ. Սուրբ Սահակը
 - գ. Սուրբ կեանքը
 - դ. Սուրբ պսակը

- 3. Ո՞վ Յիսուսը ուրացաւ 3 անգամ:
 - ա. Յակոբ
 - բ. Պետրոս
 - գ. Պօղոս
 - դ. Յուդա

- 4. Յիսուս իր ձերբակալութենէն ճիշդ առաջ ի՞նչ կ'ընէր
 - ա. կ'ուտէր
 - բ. կը խմէր
 - գ. կ'աղօթէր
 - դ. կ'աշխատէր

- 5. Ամբողջացո՛ւր

Ե՛ս եմ

եւ կեանքը: Ան որ ինձի կը, թէպէտեւ մեռնի՝ պիտի

Յովհ. 11.25 :

- 6. Այս տարի Ապրիլ 11ը ի՞նչ կը կոչուի:
 - ա. Նոր Կիրակի
 - բ. Բ. Ծաղկազարդ
 - գ. Կանաչ Կիրակի
 - դ. Կարմիր Կիրակի

- 7. Գրէ՛ շիտակ շարքով Ս. Զատիկը եւ անոր յաջորդող Կիրակիները՝ Կարմիր, Կանաչ, Կրկնազատիկ:
 - ա. -----
 - բ. -----
 - գ. Աշխարհամատրան կամ Կանաչ Կիրակի
 - դ. -----

- 8. Վերջին ընթրիքը շաբթուան ո՞ր օրը տեղի ունեցաւ:
 - ա. Աւագ Հինգշաբթի
 - բ. Աւագ Ուրբաթ
 - գ. Աւագ Ծաբաթ
 - դ. Աւագ Կիրակի

- 9. Ոտնլուան շաբթուան ո՞ր օրը տեղի ունեցաւ:
 - ա. Աւագ Հինգշաբթի
 - բ. Աւագ Ուրբաթ
 - գ. Աւագ Ծաբաթ
 - դ. Աւագ Կիրակի

- 10. Ո՞ր օրը եկեղեցւոյ արարողութեան ընթացքին Յիսուսի գերեզմանին տակէն կ'անցնինք եւ մեխակ կու տան:
 - ա. Աւագ Հինգշաբթի
 - բ. Աւագ Ուրբաթ
 - գ. Աւագ Ծաբաթ
 - դ. Աւագ Կիրակի

Ո՞րն է ճիշդ պատասխանը
Նախակրթարան Դ. Ե. եւ Զ. դասարաններու անկիւն

Անուն: _____

1.- Ի՞նչ կը կոչուի Զատկուան յաջորդող
Կիրակին:

2.- Գրէ՛ Աւագ շաբթուան օրերուն
յիշատակը:

ա.- Աւագ Զորեքշաբթի՝ Յիշատակ

բ.- Աւագ Հինգշաբթի՝ Յիշատակ

3.- Գրէ՛ Աւագ շաբթուան օրերուն
յիշատակը:

ա.- Աւագ Ուրբաթ՝ Յիշատակ

բ.- Աւագ Ծաբաթ՝
----- Ս. Զատկի

4.- Գրէ՛ Աւագ շաբթուան օրերուն
յիշատակը:

ա.- Աւագ Երկուշաբթի՝ Յիշատակ

բ.- Աւագ Երեքշաբթի՝ Յիշատակ

5.- Քանի՞ հատ էին իմաստուն
կոյսերը:

- ա.- 5
- բ.- 10
- գ.- 7
- դ.- 3

6. Ամբողջացո՛ւր Քրիստոսի խօսքերը
ըստ Մատթէոս 26.26-27:

ա. Յիսուս հաց առաւ, օրհնեց,
կտրեց եւ բաժնեց աշակերտներուն,
ըսելով.

- Առէք, կերէք, ասկա իմ
----- է:

բ. Ապա առաւ բաժակը, գոհութիւն
յայտնեց Աստուծոյ եւ տուաւ
աշակերտներուն, ըսելով.

- Բոլորդ խմեցէք ասկէ. ասկա իմ
----- է:

7. ա. Յիսուս իր յարութենէն
քանի՞ օր տակաւին երեւցաւ իր
աշակերտներուն մինչեւ իր երկինք
համբառնալը:

բ. Այս տարի ե՞րբ է Համբարձումը
-----շաբթի, Մայիս ---:

8. Հոգեգալուստը կը յաջորդէ
Համբարձումին:

ա. Ծաբթուան ո՞ր օրը Հոգեգալուստ
կըլլայ: -----

բ. Այս տարի ե՞րբ է Հոգեգալուստը:
Մայիս ---:

9. Այս տարի Հայոց
Յեղասպանութեան քանի՞երորդ
յիշատակն է:

10. Այս տարի ո՞ր Կիրակի օրը
Կանաչ Կիրակի կը կոչուի:

Ապրիլ -----

Ո՞րն է ճիշդ պատասխանը
Երկրորդականի անկիւն

Անուն: _____

1- Ի՞նչ կը կոչուի Ս. Զատկուան
յաջորդող 3 կիրակիները:

- ա.- _____ Կիրակի
- բ.- _____ Կիրակի
- գ.- _____ Կիրակի

2- ըստ Գրիգոր Տաթևացիին
հակիրթը կը խորհրդանշէ աշխարհը՝
հետեւեալ ձեով:

- ա. Կեղեր՝ _____
- բ. Մաշկը՝ _____
- գ. Ծ ե ռ մ կ ու լ ց ը ՝

- դ. Դեղնուցը՝ _____

3-Կարմիր գոյնով ներկուած
հակիրթը կը նշանակէ թէ՛

4-14 Հարցումներուն համար.
Հետեւեալ դէպքերը Աւագ
շաբթուան ընթացքին ո՞ր օրը
տեղի ունեցան:

4-Յիսուս մաքրագործեց Տաճարը
աւագ _____ օրը:

5-Այրին որ տաճարին մէջ իր

ունեցած երկու լուման տուաւ աւագ
_____ օրը:

6-Յիսուս լացաւ Երուսաղէմի վրայ
աւագ _____ օրը:

7-Յիսուս պատմեց տասը կոյսերուն
առակը աւագ _____
օրը:

8-Յուդա յանձն առաւ Յիսուսը
մատնել աւագ _____
օրը:

9-Զատկական ընթրիքը տեղի
ունեցաւ աւագ _____
օրը:

10-Աշակերտներուն ոտքերու
լուացումը տեղի ունեցաւ աւագ
_____ օրը:

11-Պետրոսի ուրացումը տեղի
ունեցաւ աւագ _____
օրը:

12-Յիսուս աղօթեց Գեթսեմանիի
պարտէզին մէջ աւագ
_____ օրը:

13-Յիսուս խաչուեցաւ աւագ
_____ օրը:

14-Երկինքը խաւարեցաւ երեք ժամ
աւագ _____ օրը:

15-Կիրակի օրերը Քրիստոսի
յարութենէն առաջ կը կոչուէին՝
_____ :

Ինչպե՞ս Ոգեկոչել Մեծ Եղեռնի Նահատակներուն Անմահ Յիշատակը

Ապրիլ 24, 1915 - 2010



Ոգեկոչենք Մեծ Եղեռնի նահատակներուն
անմահ յիշատակը նաեւ՝

- Ապրելով Հայադրոշմ կեանք մը,
- Վառ պահելով Հայաստանեայց եկեղեցույ
տօներն ու ազգային ասանդութիւնները,
- Լսելով, մտիկ ընելով ու երգելով մեր
Հայանուագ շարականներն ու երգերը,
- Ամուր կառչած մնալով մեր Հայավայել բարի
բարքերուն ու սովորութիւններուն,
- Կարդալով ու կեանքի վերածելով մեր
Հայագրեալ Աստուածաշունչը
- Եւ մանաւանդ՝ ՍԻՐԵԼՈՎ Հայը

Ամբողջ տարուան ընթացքին:

«Պիտի հանեմ ձեզ ձեր գերեզմաններէն.
Կենդանութեան շունչ պիտի տամ, իմ հոգիս
պիտի տամ ձեզի, եւ ձեզի ձեր երկիրը պիտի
վերադարձնեմ:» Եզեկիէլ 37.14

www.sourphagop.org/mashdots